

"Biz regiona sülhü artıq gətirmişik"

Prezident İlham Əliyev "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyətlər və çətinliklər" Forumunda iştirak edib

Dekabrın 6-da ADA Universitetində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə ADA Universitetinin və Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə "Qarabağ: 30 ildən sonra evə dönüş. Nailiyətlər və çətinliklər" Forumu keçirilib.

AZERTAC xəbər verir ki, forumu açan ADA Universitetinin rektoru **Hafiz Paşayev** dedi: Zati-aliləri Prezident İlham Əliyev, ADA Universitetinin təşkil etdiyi forumun hörmətli iştirakçıları.

Cənab Prezident, bu gün Sizi və bütün iştirakçıları bu tarixi dövrdə universitetimizdə salamlamaqdan böyük şorəf və məmənunluq duyuram. Biz qürur hissi ilə deyə bılərik ki, Azərbaycan özü-nün ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edib. Bu mühüm nailiyət Sizin uzaqgörən liderliyiniz sayəsində mümkün olmuşdur. Prezident İlham Əliyevin uzunmüddətli səyləri ilə bütün Azərbaycan cəmiyyəti vahid amal naminə səfərbər oldu. Bu qətiyyətli Qələbə Qarabağın 30 illik işğalına son qoydu. Cənab Prezident, icazə verin Sizi bu misilsiz nailiyət münasibətə təbrik edim və Sizə Qarabağın bərpası və yenidən qurulması işində uğurlar diləyim.

Qarşımızda nəhəng vəzifə var. İnfrastruktur layihələri ilə yanaşı əsas vəzifə azərbaycanlı məcburi köçkünlərin rahat qayidişi və məskunlaşmasıdır. Bir milyona yaxın azərbaycanlı işğalın qurbanı olub, onların evləri talan edilib və dağıdırılıb. Hökumətin tapşırığı əsasında son 3 il ərzində ADA Universitetinin

tədqiqatçıları məcburi köçkün ailələri ilə görüşsərək onların ehtiyacları və prioritetlərini daha yaxşı anlamaq üçün müxtəlif sorğular aparmışdır. Onların əksəriyyəti doğma şəhər və kəndlərinə qayıdışla bağlı böyük istək ifadə etmişdir.

Dünən forum iştirakçıları azad olunmuş Zəngilan rayonunun "ağlı" və ekoloji cəhətdən təmiz Ağalı kəndindəki inkişafın şahidi olmuşlar.

Məşhur beyin və tədqiqat mərkəzlərini təmsil edən 60-dan artıq xarici qonağın iştirak etdiyi bu forum qayıdış prosesinin sosial, iqtisadi, təhlükəsizlik və infrastruktur aspektlərini və Azərbaycanda beynəlxalq təcrübənin tətbiqini müzakirə etməyə imkan verəcək.

Cənab Prezident, forum iştirakçıları ilə görüşməyə razılıq verdiyinizi və məcburi köçkünlərin qayıdışi ilə bağlı müzakirədə iştirak etdiyinizə görə Sizer təşəkkür edirəm. Bu mövzuda Sizin baxışınız bizim regionumuz və daha geniş coğrafiya ilə məşğul olan bütün təhlükələr və tədqiqatçılar üçün çox faydalı olacaqdır. Zati-aliləri söz Sizindir.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Xanımlar və cənablar, sabahınız xeyir. Əvvəlcə rektor Hafiz Paşayev və dəvətə görə təşəkkür edirəm. İlk dəfə deyil ki, mən ADA Universitetinin forumunda iştirak edirəm. Əslində, mən hər birində iştirak etmişəm. Sonuncu dəfə biz bu ilin may ayında bir qrup beynəlxalq mütəxəssis ilə Şuşada görüşdük və şadəm ki, bu dəfə siz Azərbaycannın daha bir azad edilmiş bölgəsi olan Zəngilana səfər etdiniz, bərpa və məskunlaşma işlərinin şahidi oldunuz. Mən bu cür toplantıları fayda-

lı hesab edirəm, çünkü bu təmas vaxtı biz bir sıra vacib məsələləri müzakirə edirik. Mən də beynəlxalq ekspert dairələrində regionumuzda cərəyan edən son proseslərlə bağlı hansı sualların olduğunu daha da yaxşı anlayıram.

Regionda vəziyyət dəyişir və böyük dərəcədə dəyişikliklərin təşəbbüskarı Azərbaycandır. Bu, təbiidir, çünkü biz Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazisinin üzərində suverenliyini tam bərpa etməli idik. Biz bu-nu sülh yolu ilə etmək istəyirdik, eyni şəkildə biz təqribən 30 il ərzində Ermənistan ilə münaqişəni dinc yolla həll etmək istəyirdik. Lakin, təəssüflər ol-sun ki, bu mümkün olmadı. Bunun bir çox səbəbi var idi və biz onları öten görüsərimizdə ətraflı şəkildə müzakirə etmişik.

May ayındaki sonuncu görüşümüz-dən bu yana, - tam bu heyətlə deyil, ancaq Şuşada olan iştirakçıların əksəriyyəti bu gün buradadır, - bizim hələ də ümidişimiz var idi ki, Ermənistanın rəhbərliyini özünün beynəlxalq öhdəliklərini əməl etməyə inandırmaq mümkün olacaq. Xüsusilə 2020-ci il noyabrın 10-u erkən saatlarda mənim, Rusiya Prezidentinin və Ermənistanın baş nazirinin imzaladığı Bəyanatla bağlı. Biz ümid edirdik ki, onlar öz imzalarına hörmət edəcək və uzun müddət davam edən qarşidurmaya son qoymaq üçün vacib addımlar atacaqlar. Başqa sözə desək, onlar öz qoşunlarını Qarabağdan çıxarmalı idilər. Onlar müxtəlif səbəblərdən bunu etmədilər.

Biz iki il yarımdan əvvəl suverenliyimizi bərpa edərkən gözlədi-

yımızın şahidi olduq - Qarabağda Ermənistana məxsus böyük sayıda hərbçilər var idi və onlar orada beynəlxalq hüquqa məhəl qoymadan yerləşdirilmişdilər. Onların sayı 15 minə yaxın idi. Üç il ərzində biz səbirlə davrandıq, ümidi edirdik ki, nehayət, bu vəziyyətin həll yolu tapılacaq. Biz dərk edirdik ki, vəziyyət anormaldır və ikinci Qarabağ müharibəsi bitəndən sonrakı dövrdə bizim təklifimiz çox aydın idi - Qarabağda yaşayan insanların iki seçimi var. Biri Azərbaycan vətəndaşları olmaqdır və biz bunun üçün hüquqi və təhlükəsizlik çərvিংisi yaradır. Yaxud yaşayış üçün başqa yer tapsınlar. Başqa seçim yoxdur. Digər seçim isə özlərinin hesab etmədikləri ölkədə yaşayış və işləmək üçün icazənin alınmasıdır.

Bu seçimlər verilmişdi və təəssüflər olsun ki, bizim müraciətlərimiz və bəyanatlarımız lazımı şəkildə dəyər-ləndirilmədi.

May ayında Şuşadakı görüşümüz-dən sonra may ayının sonunda Laçına qayıtmış keçmiş məcburi köçkünlərlə görüşdə mən vəziyyətlə bağlı mövqeyimi ifadə etdim və bildirdim ki, bu məsələnin normal həlli yolunu tapmaq üçün imkan var. Onu da dedim ki, separatçılardan liderlərinin təslim olacağı təqdirdə onların amnistiyaya düşmək fürsəti olacaqdır. Bu, ictimai bəyanat idi. Təəssüflər olsun ki, bir daha mənim sözlerim lazımı şəkildə qiymətləndirilmədi. Hazırda separatçılardan liderləri Azərbaycandadır. Onlar bura golmək istəyirdilər.

“Biz regiona sülhü artıq gatirmışık”

Əvvəli 2-ci səh.

Əgər üç il əvvəl onları qəbul et-səydi lər və ya əsasən qəbul etsəy-dilər, antiterror tədbirlərinə ehtiyac qalmayacaqdı.

Bələliklə, bu, keçmişdə qalıb. Amma bilməliyik ki, bu, Ermənistanın deyil, Azərbaycanın sülh tərəfdarı olduğunu nümayiş etdirir. Son ayların başqa bir nümunəsini də misal göstərmək olar. Beş-altı şərh mübadiləsi aparılıb - ilkin Azərbaycan layihəsinə şərhlər verilib. Ermənistanın şərhləri, Azərbaycanın şərhləri, fikir ayrılıqları, razılaşmalar. Xarici işlər nazirləri bir neçə dəfə müxtəlif yerlərdə görüşübərlər. Son şəhərimizi sentyabrın 11-də göndərmişik. Bələliklə, bu sülh sazişinin nə olduğu haqqında daha ətraflı məlumat vermək üçün deyim ki, bu, 20-dən az maddədən ibarət maksimum altı-yeddi səhifəlik bir sənəddir. Bələliklə, belə kiçik bir sənədə Ermənistana bizi cavab vermək üçün 70 gün vaxt lazım olub və onlar yalnız Azərbaycanın xarici işlər naziri bunu açıqlayan-dan sonra ("İki aydır gözlöyirik, ni-yə cavab vermirsiniz?" deyəndən sonra) cavab verdilər.

sonra) cavab verdilər. Deməli, bu onu göstərir ki, bu prosesi gecikdirən tərəf Azərbaycan deyil, Ermənistandır. Niyə gecikdirdilər? Bunu bilmirəm. Bu, onların öz qərarı idi, yoxsa bəzi Avro-pa paytaxtlarında yeni dostları tərəfindən məsləhət görülüb? Bunu bilmirəm, yalnız ehtimal edə bilərəm. Amma fakt budur ki, sentyabrın 11-də göndərdiyimiz şərhlərə cavabı noyabrın 21-də aldıq. İndi Xarici İşlər Nazirliyimiz həmin şərhləri nəzərdən keçirir və biz onu geri göndərəcəyik. Düşünürəm ki, bundan sonra xarici işlər nazirlərinin görüşü məqsədə uyğun olacaq. Çünküindi görürük ki, biz hələ də konsensusa yaxın deyilik, amma Ermənistanın əvvəldən təkid etdiyi bir çox mühüm məsələlər artıq mövcud deyil. Onlar, ümumiyyətlə, mövcud deyil və şərhlərində də yoxdur. Təfərruatlara çox varmaq istəmirəm, çünkü bunun məxfi sənəd olduğunu bəs düşürsünüz.

başa düşürsünüz.

Düşünürəm ki, indi biz daha bir addım atırıq. Amma yenə də Azərbaycan təşəbbuskar ölkə olub, Azərbaycan faktiki olaraq öz iradəsinə nümayiş etdirən ölkə olub və ümid edirəm ki, razılığa gəlmək çox vaxt aparmayacaq. Amma bircə müşahidə ondan ibarətdir ki, sülh sazişi, əslində, sülhü tam əks etdirmir. O sülhü pozan bir çox ölkə arasında sülh müqavilələri bağlanıb. Yaxud o vaxt Sovet İttifaqı, indiki Rusiya ilə Yaponiya arasında sülh sazişi yoxdur. Ancaq, eyni zaman da, Rusiya-Ukrayna müharibəsindən əvvəl bu ölkələr çox yaxın tərəfdəşlər və dostlar idi - çoxlu bizneslər, çoxlu investisiyalar, çoxlu garsılıqlı əlaqələr mövcud idi.

Beləliklə, bu ölkələr üçün, istər Sovet İttifaqı, istərsə də Rusiya və Yaponiya olsun, formal sülh sazişi normal qarşılıqlı fealiyyət üçün maneçilik törətməyib. Eyni tarixi nümunəni görmüş kimi görünmək istəmirəm, ancaq bu da variantlardan biridir. Düşünürəm ki, sülh sazişindən danışarkən bunun yalnız formal tərəfini fikirləşməməliyik. Bizə, əslində, nə lazımdır, yəni, Azərbaycana nə lazımdır? Ermənistanda heç bir revansızım cəhdlərinin olmayacağı ilə bağlı qəti şəkildə, təsdiqlənmiş zəmanət lazımdır. Bu, bize niyə lazımdır? Çünkü biz Ermənistanda nə baş verdiyini bilirik və həmçinin bilirik ki, Ermənistannın bəzi Avropa paytaxtlarında çox

Hemin paytaxtin adini qeyd etmədən belə, məncə, hamı kimi nəzərdə tutduğumu anlayır. Beləliklə, bu, bir təkan rolunu oynaya bilər. Hələlik bunlar təxribatçı məsləhətlərdir, lakin onların dağıdıcı məsləhətlərə çevriləcəyini istisna etmirik. Deməli, iki ölkə arasında daha müharibə olmayacağına, Ermənistanın vəziyyətlə tam razılışdığına və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü ilə bağlı dediklərini həqiqətən nəzərdə tutduğuna dair zəmanetimiz olmalıdır. Onlar keçmiş "Dağılıq

etdikləri status münasibətilə təbrik edirik. Başa düşürük ki, əlbəttə, bu, bir prosesdir. Bəzi ölkələrin uzun illər gözlədiyini bilirik. Mən Türkiyənin adını çəkmək istəmirəm. Çünkü Türkiyənin uzun illər namizəd olmasına baxmayaraq, onu Avropadan uzaq tutmaq qətiyyən qəbul edilməz və ədalətsiz yanaşma idi. Həmçinin Balkan regionuna baxsanız görərsiniz ki, ölkələr hələ də gözləməli olurlar. Avropaya gedən yolda müzakirələrlə bağlı indiki vəziyyəti gördüyüüm qədər genişlənmə ilə bağlı konsensus yoxdur, amma hər halda bu, mənim müşahidəmdir, hər bir halda uğurlar arzulayıram. Gürcüstan Aİ-yə üzv olunduqda əminəm ki, bizim münasibətlərimizdə, eləcə də enerji əməkdaşlığı ilə bağlı heç nə dəyişməyəcək. Çünkü siz bilirsiniz ki, Avropa bizim enerji ehtiyatlarımızın əsas istiqamətidir, istər neft, istərsə də qaz olsun. Avropa Enerji Komissiyası Azərbaycanı artıq ümumavropa qaz tədarüküsü adlandırib, bu doğrudur. Deməli, artıq bir çox ölkələr bizim qazımızı alır. Onların əksəriyyəti Avropa ölkələridir və digərləri da alacaq. Çünkü biz indi nəinki danışıqlar prosesindəyik, həm də Avropa ölkələri arasında fizi ki əlaqələr qurur və bəziləri ilə danışıqlar aparırıq, ona görə də heç nə dəyişməyəcək. Düşünürəm ki, Azərbaycanın xarici siyaset konsepsiyasında çox praqmatik səbəblərə görə Aİ-yə üzv olmaq hədəfi yoxdur, çünkü bizi heç vaxt qəbul etməyəcəklər. Səbəb də çox aydındır və biz bunu başa düşürük.

Biz virtual deyil, real dünyada yaşayırıq. Əgər qəbul edilməyəcəksinizsə, niyə qapını döyməlisiniz? Əgər onlar sizi istəmirlərsə, siz yalnız ev sahibini qıcıqlandıracqsınız və yalnız özünüzü alçalacaqsınız.

Biz münasibətləri necə qurmağın yolunu tapmışıq. Bununla belə, deyordim ki, cənab Borrelin son bəyanatı tamamilə faydasızdır. Onun Qarabağı tərk etmiş 150 min erməni ilə bağlı dünənki açıqlaması yalandır. Təəssüf edirəm ki, belə bir təcrübəli avropalı diplomat yalan danışır. Hətta ermənilərin özləri Qarabağı tərk edənlərin 150 min yox, 100 min olduğunu deyirdilər. Əgər cənab Borrel bir ay ərzində belə davam etsə, 200 min olacağını söyləyəcək. Bu, onun gördüyü yuxulardan asılı olacaq. Amma yenə də, nəinki rəqəmlərlə olan bu manipulyasiya, heç bizim etmədiyimiz bir şeylə bağlı Azərbaycana qarşı ittihamlar da qətiyyən yolverilməzdir. Xüsusən də qəribədir ki, onun ölkəsi bizim Xarici İşlər Nazirliyinin də artıq elan etdiyi kimi, separatizmdən əziyyət çəkib. Bəs o, separatçıları necə müdafiə edə bilər? Bu, çox qəribədir. Beləliklə, suali-niza daha geniş şəkildə yanaşaraq deyə bilərəm ki, birincisi, mən əminəm, Gürcüstan Al-ya üzv olduqda bizim münasibətlərimizdə heç nə dəyişməyəcək. Əksinə, Al-də bizi müdafiə edəcək daha bir yaxın dostumuz olacaq. Ümid edirik ki, Avropa Parlamentinin gürcü deputatları avropalı parlamentarilərini Azərbaycanla bağlı maarifləndirə-

Niyə belə deyirəm? Çünkü Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti cənab Şarl Mişellə telefon danışqlarımın birində ona demişdim ki, Avropa Parlamentinin sədri xanım Metsola bizim antiterror tədbirlərindən sonra bəyan etmişdi ki, Azərbaycanla qaz sahəsində olan münasibətlərə və qaz müqavilələrinə xitam verilməlidir. Mən cənab Şarl Mişelə dedim ki, yəqin o, bu işlərin necə idarə olunduğunu bilmir. Çünkü tərəflərdən biri müqaviləni ləğv edərsə, o, cərimə ödəməlidir. Birincisi, o, Avropa İttifaqının enerji siyasətinə cavabdeh olanlardan soruşmalıdır ki, Rusiyadan tədarükün kəsilməsinə görə keçən il Avropa İttifaqı Azərbaycandan Avropa üçün daha çox qazla kömək göstərməsini necə xahiş edib və biz buna necə cavab verdik? Təəssüf ki, belə insanlar var. Deyordim ki, Avropada liderlər arasında cənab Borrel, xanım Metsola kimi populist insanlar var. Mən həmişə açıq danışmağa üstünlük verirəm, çünkü onların yürütdüyü siyasətlə və Azərbaycana olan münasibəti ilə tamamilə razi deyiləm. Çünkü bu, ədalətli deyil və bu, Avropa İttifaqının və Avropa institutlarının məraqlarına uyğun deyil. Ancaq ümumilikdə Avropa Komissiyası haqqında danışanda, bizim çox gözəl münasibətlərimiz var. Biz buna böyük əhəmiyyət veririk, onlar strateji əhəmiyyət daşıyır. Bu, təkcə enerji və neft-qaz sahəsini əhatə etmir. Tezliklə hidrogen sahəsində də əməkdaşlıq edəcəyik. Bilirsiniz ki, Gürcüstanı, Azərbaycanı, Ruminiyani və Macarıstanı bağlayan bir ləyiğə olacaq. Yəni, oyun qaydalarında böyük dəyişiklik olacaq və bu, artıq icra prosesindədir.

Tezliklə texniki-iqtisadi əsaslandırma ilə bağlı yekun hesabatımız olacaq və ümid edirik ki, tikintiye başlayacaq. Bu, nəqliyyatla, bağlılıqla əlaqəlidir. Cozef Borrel kimi insanlar üçün xəritəyə baxmaq və Azərbaycanın harada yerləşdiyiనi görmək kifayətdir. Əgər onlar Mərkəzi Asiyada fəal olmaq istəyirlərse və biz görürük ki, onlar istəyirlər, biz hər iki istiqamətdə hərəkətləri götürürük. Onlar Azərbaycandan necə yan keçə bilərlər? Orta Asiya ölkələri ilə İran vasitəsilə əlaqə quracaqlar, yoxsa Rusiya vasitəsilə? Yoxsa qanadları var? Ona görə də bu bəyanatları verməzdən evvəl bu barədə düşünməlidirlər.

Asiya üçün imkanlar yaradacaq və o, Qara dənizin Aralıq dənizi ilə daha sonra isə Avropaya qoşulma baxımından çox perspektivli olacaq. Eyni zamanda, Çin, Qırğızistən və Özbəkistan arasında dəmir yolunun inkişafı üçün milli prioritetimiz var ki, bu Orta dəhlizlə bir ləşdirilsə, Cənubi Asiyani Avropa ya qədər birləşdirən bütün Mərkəzi Asiya ölkələri üçün faydalı olarıb layihə olar. Biz, həmçinin Qara bağın qayıdışı və Al-nin geosiyasının dinamikası fonunda imkanları çox yaxşı başa düşürük, lakin bəzən məhdudiyyətlər də var. Hansı çətinliklərlə üzləşəcəyimiz və bu laiyələri həyata keçirmək üçün çətinliklərin öhdəsindən gəlmək istiqamətində birlikdə necə işləyə biləcəyimiz barədə fikrinizi bilmələ istərdim. Çox sağlam olun.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağlam olun. Sadəcə olaraq, sizin de dikkərinizə balaca düzəliş etmələ istəyirəm - Özbəkistan ilk ölkələr dən biri deyil, bizə qardaşcasına yardım və dəstək təklif edən ilk ölkədir. Qardaşım Prezident Mirziyoyevlə birlikdə Füzulidə özbək xalqının dahi oğlu Mirzə Uluqbeyin adını daşıyan məktəbin açılışını etdi və bu, yenidənqurma işinə həm də qardaşlıq münasibətlərimizi zə böyük töhfə oldu. Çünkü təkcə Füzulidə yaşayanlar deyil, bütün Azərbaycan xalqı bunu heç vaxt unutmayacaqdır.

Elə bu yaxınlarda Prezident Mirziyoyev ilə Bakıda görüşmüştə

Mən həyəcən Bakıda görüşmişəm və o da mənə söyledi ki, bu onun bulağında Bakıya artıq 3-cü səfəridir. Mən ona xatırlatdım ki, keçən il mən də Özbəkistana üç dəfə səfər etmişəm. Dediym odur ki, ikinci ölkə arasında bizim çox sıx şəxsi əlaqələrimiz mövcuddur, hələ mən nazirliliklər səviyyəsində olan əlaqələri demirəm.

Biz nəqliyyat, enerji, investisiyalar, avtomobil sənayesi sahələrində çox geniş əməkdaşlıq gündəliklə hazırlamışıq. Bu, həqiqətən də hər iki tərəfin fəxr edə biləcəyi və gələcək üçün böyük potensiala malik tərəfdəşliqdır. Beləliklə, biz qarşılıqlı investisiya layihələrimizin başlangıcında artıq beş yüz milyon dollarlıq ilkin ehtiyatları olan birgə investisiya fondu yaratmışıq. Artıq heyətlərimiz hər iki ölkədə və üçüncü ölkələrdə birgə sərmaya qoyacağımız layihələri müəyyənləşdirir.

Kommunikasiya əlaqələri baxı
mından siz, həmçinin Qırğızıstan
və Çini mühüm dəmir yolu layihə
sinə start verilməsi münasibətilə
təbrik edirəm. Bilirəm ki, bu, uzun
illərdir müzakirə olunub və indi
onun başlanması rəsmi olaraq elan
edilib. Təbii ki, bu, Orta dəhlizə böy়ü
yük töhfə və bizim üçün çox cəlbə
dici olacaq, çünkü istiqamət Xəzərə
doğrudur. Hətta indi heç dəmir yolu
olmadan Özbəkistan şirkətləri üçün
Transxəzər marşrutundan istifadə
etmək imkanları var və bunu böyüklə
həcmə olmasa da edirlər. Amma
düşünürəm ki, bu, zamanla artacaq
və daha cəlbedici olacaqdır. Çünkü
indi biz nəqliyyat infrastrukturumu
zun rəqəmsallaşdırılması ilə bağlı
məsələlər üzərində fəal işləyərik.

sətlə bağlı işlər aparırıq. Məşru
zaman baxımından, şübhəsiz ki, da
ha cəlbedicidir, lakin açıq şəkildə
görünən dəniz məşrutu ilə müqayi-
sədə rəqəbatlı deyil.

Bizim vəzifəmiz marşrutu kommersiya baxımından daha cəlbedici etməkdir. Bu məqsədlə, əlbəttə, təriflər, rəqəmsallaşdırma üzrə birləşmiş siyaset həyata keçirilməlidir ki, yüksək göndərənlər öz yüklerinin hərəkəti ni izləyə bilsinlər. Bundan əlavə, infrastruktura fiziki investisiya yatırımlıdır. Biz Bakıdan Gürcüstan sərhədində qədər olan dəmir yolu nünen yenidən qurulmasını artıq tam başa çatdırmışıq. İndi qatarın sürəti saatda 120 kilometrdir və bu da bir neçə il əvvəl ilə müqayisədə (50-60 km/s) daha sürətlidir.

Məsləhətli işlər əməkçi tərəfən, kül məsələ idi. Odur ki, bu işğala son qoymağınız həqiqətən də tarixi bir məqamdır. Sualım isə Azərbaycan ilə Avropa arasında yeni qarşılıqlı əlaqələr barədədir. Güman edirəm ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel və Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Lyayen Azərbaycanla Avropa İttifaqı arasında münasibətlərə realistik və sağlam düşüncə tərzi ilə ya-naşırlar. "Şərq tərəfdəşlığı" kimi uyğunlaşdırılması mürəkkəb olan formati konaraq qoyaraq Avropa tərəfdəşliyinə əsaslanaraq etibarlı tə-

Eyni zamanda, hesab edirəm ki bir-iki aya Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun Gürcüstan seqmentinin genişləndirilməsi de başa çatacaq. Bu da 100 milyon ABŞ dollarından çox olan, 100 faiz Azərbaycan investisiyasıdır. Bu seqmentdə maksimum bir neçə ay ərzində yükdaşımala bir milyon tondan 5 milyon tona qədər genişlənəcək.

Beləliklə, bu, yeni yüklerin qəbulu üçün yeni imkanlardır. Həmdə bu yol işğaldan azad edilmiş əraziyə dənizçilərə, xüsusən də Zəngilandar keçəcək - yəqin ki, artıq orada olan dəmir yolunu görmüsünüz. Bizim

dəlini yoluunu gorinusunuz. Biziñ bu yolu Ermənistən ərazisindən davam etdirmək planımız var idi, lakin Ermənistən bundan imtina etdi. Beləliklə, biz İran tərəfi ilə razılaşdıq və biz artıq maşınlar üçün körpü, sonra qatarların Ermənistəndən yan keçməsi üçün və Araz çayının cənub sahilində təxminən 50 kilometr dəmir yolu çəkilməsi üçün körpü inşa edirik. Bu yol Naxçıvan-dan keçir və sonradan Türkiyə dəmir yolu sistemine qoşulur. Türkiyə tərəfi bizə Qars-Naxçıvan dəmir yoluñun da tikintisinin planlaşdırıldıqını bildirdi. Beləliklə, bu, Orta Dəhlizin daha bir qolu olacaqdır - biri Gürcüstəndən keçərək Qarsa və Aralıq dənizi limanlarına, digəri isə Zəngilan, İran, Naxçıvan və yenidən Türkiyə ərazisindən keçəcək. Bu, fiziki imkanları artırır, lakin, eyni zamanda, biz bu yolu kommersiya baxımından daha cəlbedici etməliyik. Bunun üçün biz artıq Azərbaycan, Gürcüstan, Qazaxıstan və Türkiyə arasında çox səmərəli əməkdaşlıq formatı yaratmışıq.

Hesab edirəm ki, Mərkəzi Asiya ölkələrinin, xüsusən də Özbəkistannın bu formata qoşulmağa marağının olması həqiqətən də bizim üçün daha yaxşı ola bilər. Bu, əslində satıral soviyyəsində əzlini olacaqları miz çox yaxşıdır. Strateji tərəfdəş olmaq çox şey deməkdir, bu, əməkdaşlıq üçün böyük məsuliyyətdir.

Qarabağın yenidən qurulmasına
daha yaxşı ola bilər. Bu, əslində,
Avrasiyanın böyük potensiala sahib
olan bir yeni nəqliyyat xəritəsidir.

Qarabağın yenidən qurulmasına gəldikdə, təbii ki, əsas maneə zaman və minalardır. Bizim rəqibimiz zamandır, çünkü biz bu işləri ən qısa müddətdə həyata keçirmək niyyətindəyik. Bundan əlavə, Qarabağın yenidən qurulması üçün maliyyə vəsaiti toplamışıq və bu, investisiya programımızın əsas hissəsini təşkil edəcək. Müqayisə üçün deyim ki, Qarabağın yenidən qurulmasına daha çox vəsait xərcləyəcəyik, - mən dövlət investisiyalarını nəzərdə tuturam, - ölkənin qalan hissəsinə nisbətən daha çox

Bu, ölkənin qalan hissəsini diq-qətdən kənar qoymuşuz anlamına gəlmir. Uzun illər ərzində biz ölkənin qalan hissəsinə artıq milyardlarla manat investisiya yarımış və əksər infrastruktur layihələrini başa çatdırmışıq. Lakin hazırda Qarabağ bizim əsas prioritetimizdir. Bölgədən qısa müddədən sonra həm də ölkənin qalan hissəsinə nisbətən daha çox.

Bu, ölkənin qalan hissəsini diq-qətdən kənar qoymuşuz anlamına gəlmir. Uzun illər ərzində biz ölkənin qalan hissəsinə artıq milyardlarla manat investisiya yarımış və əksər infrastruktur layihələrini başa çatdırmışıq. Lakin hazırda Qarabağ bizim əsas prioritetimizdir. Bölgədən qısa müddədən sonra həm də ölkənin qalan hissəsinə nisbətən daha çox.

Bu görüş yaxşı hazırlanmalıdır. Bu görüş yaxşı hazırlanlardır. Çünkü nəticəyönümlü olmasa, həm xalqlarımıza, həm də beynəlxalq aləmə yanlış mesaj vermiş olarıq. Bu, bizim mövqeyimizdir və hesab edirəm ki, bu, Brüsseldə anlayışla qəbul olunur.

Həmçinin Avropa Komissiyası

nin özü və ən əhəmiyyətlisi, evləri-nə dönməyi gözləyən insanlardır. Beynəlxalq əlaqələr üzrə professor, İspaniya parlamentinin və AŞPA-nın sabiq üzvü **Çorduşu Pla**: Hörmətli cənab Prezident, bura da olmaq mənim üçün böyük şərəkdir. Azad edilmiş ərazilərə səfər bizim üçün çox həyəcanlı idi. Avro-pa Şurası nəzdində fəaliyyət göstərən Qarabağ münaqişəsi komitəsinin sədri olduğum vaxtlarda Azərbaycan və Ermənistən parlamentlərinin üzvləri arasında görüşlər təşkil etmək mənim vəzifəm idi. Bu ilə biz müxtəlif sahələrdə işləyirik. Biri genişlənmə komissiyasıdır, bura da çox fəal əməkdaşlığımız var, digəri isə enerji komissiyasıdır. Avro-pa Enerji Komissiyasının və Azərbaycanın energetika nazirinin sədrliyi ilə Cənub Qaz Dəhlizi üzrə mütəmadi olaraq Məşvərət Şurasının iclasları təşkil edilir. Növbəti görüş 2-3 aydan sonra yenidən Bakıda olacaq. Enerji qıtlığını nəzərə alaraq Avro-pa Komissiyasından Avropaya qaz tədarükünün artırılması ilə bağlı bizə xahiş daxil oldu.

